

VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETAS

LIETUVA PASAULYJE – PASAULIS LIETUVOJE

Skaitmeninė integruoto ugdymo(si)
priemonė (SIUP)

Sudarytoja –
prof. dr. Raimonda Ragauskienė

Kaunas, 2023

LIETUVIŲ
LITERATŪROS
IR TAUTOSAKOS
INSTITUTAS

Recenzentai:

Prof. dr. Dainora Pociūtė, Vilniaus universitetas

Dr. Deimantas Karvelis

Apsvarstyta ir rekomenduota leidybai Vytauto Didžiojo universiteto
Švietimo akademijos tarybos posėdyje, 2021 m. birželio 29 d. (protokolo Nr. 55)

Knygos rengimas ir leidyba finansuota ES projekto „Užsienio baltistikos centrų ir
Lietuvos mokslo ir studijų institucijų bendradarbiavimo skatinimas“
(Nr. 09.3.1-ESFA-V-709-01-0002)

2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

Bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos integralios bibliotekų informacinės sistemos
(LIBIS) portale *ibiblioteka.lt*.

ISBN 978-609-467-564-5 (internetinis)

<https://doi.org/10.7220/9786094675645>

<https://doi.org/10.7220/9786094675645.1>

<https://doi.org/10.7220/9786094675645.2>

<https://doi.org/10.7220/9786094675645.3>

<https://doi.org/10.7220/9786094675645.4>

<https://doi.org/10.7220/9786094675645.5>

<https://doi.org/10.7220/9786094675645.6>

<https://doi.org/10.7220/9786094675645.7>

<https://doi.org/10.7220/9786094675645.8>

<https://doi.org/10.7220/9786094675645.9>

<https://doi.org/10.7220/9786094675645.10>

<https://doi.org/10.7220/9786094675645.11>

<https://doi.org/10.7220/9786094675645.12>

<https://doi.org/10.7220/9786094675645.13>

<https://doi.org/10.7220/9786094675645.14>

<https://doi.org/10.7220/9786094675645.15>

© Raimonda Ragauskienė (sudarytoja), 2023

© Vytauto Didžiojo universitetas, 2023

TURINYS

AMERIKA

Žydronė Kolevinskienė. LIETUVOS IR AMERIKOS ISTORINIAI, KULTŪRINIAI
IR LITERATŪRINIAI RYŠIAI.

<https://doi.org/10.7220/9786094675645.1>

ANGLIJA

Raimonda Ragauskienė. LIETUVA – ANGLIJOJE, ANGLIJA – LIETUVOJE
(IKI XIX A.), Chrestomatiją parengė Aivas Ragauskas

<https://doi.org/10.7220/9786094675645.2>

BALTARUSIJA

Rasa Leonavičiūtė-Gecevičienė (I dalis), Vilius Šadauskas (II dalis).
LIETUVOS IR BALTARUSIJOS ISTORINIAI IR KULTŪRINIAI RYŠIAI.
Chrestomatiją parengė Viktorija Moščuk

<https://doi.org/10.7220/9786094675645.3>

ESTIJA

Vilius Šadauskas. LIETUVOS IR ESTIJOS ISTORINIAI IR KULTŪRINIAI
RYŠIAI XIX–XX A. Chrestomatiją parengė Viktorija Moščuk

<https://doi.org/10.7220/9786094675645.4>

ITALIJA

Rasa Leonavičiūtė-Gecevičienė. LIETUVOS IR ITALIJOS ISTORINIAI IR
KULTŪRINIAI RYŠIAI. Chrestomatiją parengė Viktorija Moščuk

<https://doi.org/10.7220/9786094675645.5>

LATVIJA

Vilius Šadauskas. LIETUVOS IR LATVIJOS ISTORINIAI IR KULTŪRINIAI
RYŠIAI XIX–XX A. Chrestomatiją parengė Viktorija Moščuk

<https://doi.org/10.7220/9786094675645.6>

LENKIJA

Rasa Leonavičiūtė-Gecevičienė (I dalis), Vilius Šadauskas (II dalis).
LIETUVOS IR LENKIJOS ISTORINIAI IR KULTŪRINIAI RYŠIAI,
Chrestomatiją parengė Viktorija Moščuk

<https://doi.org/10.7220/9786094675645.7>

PRANCŪZIJA

Aivas Ragauskas, Raimonda Ragauskienė. LIETUVOS IR PRANCŪZIJOS ISTORINIAI IR KULTŪRINIAI RYŠIAI IKI XIX A. Chrestomatiją parengė Viktorija Moščuk
<https://doi.org/10.7220/9786094675645.8>

RUSIJA

Robertas Jurgaitis. LIETUVOS IR RUSIJOS ISTORINIAI IR KULTŪRINIAI RYŠIAI. Chrestomatiją parengė Robertas Jurgaitis
<https://doi.org/10.7220/9786094675645.9>

SAKARTVELAS

Aivas Ragauskas. SAKARTVLO IR LIETUVOS ISTORINIAI IR KULTŪRINIAI RYŠIAI. Chrestomatiją parengė Aivas Ragauskas
<https://doi.org/10.7220/9786094675645.10>

SUOMIJA

Raimonda Ragauskienė, Aivas Ragauskas. LIETUVOS IR SUOMIJOS ISTORINIAI IR KULTŪRINIAI RYŠIAI XIX–XX A. Chrestomatiją parengė Viktorija Moščuk
<https://doi.org/10.7220/9786094675645.11>

ŠKOTIJA

Aivas Ragaukas. LIETUVS IR ŠKOTIJOS ISTORINIAI IR KULTŪRINIAI RYŠIAI IKI XIX A. Chrestomatiją parengė Viktorija Moščuk
<https://doi.org/10.7220/9786094675645.12>

ŠVEDIJA

Raimonda Ragauskienė (I dalis), Sigutė Radzevičienė (II dalis). LIEUVA ŠVEDIJOJE, ŠVEDIJA LIETUVOJE. Chrestomatiją parengė Viktorija Moščuk
<https://doi.org/10.7220/9786094675645.13>

UKRAINA

Vilius Šadauskas. LIETUVOS IR UKRAINOS ISTORINIAI IR KULTŪRINIAI RYŠIAI XIX–XX A. Chrestomatiją parengė Viktorija Moščuk ir Aivas Ragauskas
<https://doi.org/10.7220/9786094675645.14>

VENGRIJA

Vilius Šadauskas. LIETUVOS IR UKRAINOS ISTORINIAI IR KULTŪRINIAI RYŠIAI XIX–XX A. Chrestomatiją parengė Viktorija Moščuk
<https://doi.org/10.7220/9786094675645.15>

PRATARMĖ

Mažai žinomi pasakojimai ar gal jau girdėtos istorijos, kaip ir visai naujai atrasti siužetai apie lietuvių užsienio šalyse ir užsieniečius Lietuvoje istorijos bėgyje (nuo seniausių laikų iki XX a. pab.), informacija apie ryškiausias asmenybes, jų pasiekimus, negandas ir konfliktus tarp tautų ir valstybių, kalbinę padėtį, kultūrines naujoves ir dar daug kitų informatyvių siužetų laukia Garbiojo Skaitytojo pateikiamame leidinyje – integruoto ugdymo(si) priemonėje (SIUP) „Lietuva pasaulyje – pasaulis Lietuvoje“. Tai – universalus, tarpdisciplininio pobūdžio, lituanistinis leidinys, kuriame apjungti istorijos, kalbos, literatūros ir kultūros aspektai. Sumanymas parengti tokį leidinį kilo dar 2017 m. tuometiniame Lietuvos edukologijos universitete, vykdomo projekto „Užsienio Baltistikos centrų ir Lietuvos mokslo ir studijų institucijų bendradarbiavimo skatinimas“ rėmuose. SIUP sudaro 15 atskirų dalių, atspindinčių trukusius ir tebesitęsiančius ryšius tarp Lietuvos ir 15 šalių (ir jų teritorijose gyvenusių žmonių), kuriose iki 2017 m. veikė Baltistikos centrai (Anglija, Baltarusija, Estija, Italija, JAV, Latvija, Lenkija, Prancūzija, Rusija, Sakartvelas (Gruzija) Suomija, Škotija, Švedija, Ukraina, Vengrija). Pirmą kartą pabandyta pažvelgti į įvairiapusių minėtų valstybių ir jų gyventojų istorinius-kultūrinius ryšius su Lietuva, visuomenių tarpusavio sąveiką ir bendradarbiavimą įvairiose politinio, ekonominio, sociokultūrinio gyvenimo srityse.

SIUP leidiniu siekta pirmiausiai padėti Baltistikos centruose užsienyje dirbantiems dėstytojams ir lietuvių kalbą juose studijuojantiems studentams, išplėsti jų žinias apie praeitį ir kartu sudominti Lietuvos istorija. Visgi tikslinė SIUP auditorija yra daug platesnė. Manau, kad priemonėje pateikta medžiaga bus naudinga atskirų šalių bendruomenėms Lietuvoje ir lietuvių bendruomenėms konkrečiose šalyse, prisidės prie kultūrinės integracijos ir adaptacijos. Naujų žinių ir įdomios informacijos joje ras dvišaliais ryšiais besidomintys Lietuvos ir atskirų šalių studentai, kultūros veikėjai, diplomatai ar verslininkai. Pateikta informacija taip pat turėtų būti naudinga tiesiog keliaujantiems į svetimas šalis lietuviams.

Kaip tik auditorijos imtis apsprendė dėstymui pasirinktą ne tiek mokslinį, kiek patrauklų-populiarų pasakojimo stilių, išryškinant įdomias detales, asmenybes ar įvykius. Atitinkamai pasirinkta ir bendra SIUP struktūra. Kiekvieną SIUP leidinį sudaro dvi pagrindinės dalys: tekstinė (autorinė) ir chrestomatinė. Kiekvieną atskirą SIUP leidinį rengę autoriai tekstinėje dalyje pirmiausiai sintetiškai pristato duomenis apie dvišalius ryšius ilgo laiko periodu, trumpai anotuoja apie konkrečios šalies ir Lietuvos tarpusavio ryšių užmezgimą, konkrečios šalies vietą šiuolaikiniuose Lietuvos ryšiuose. Nurodomas dvišalių ryšių problemos ištirtumas, naudota medžiaga. Kaip integrali teksto dalis pateikiamos gausios iliustracijos. Nors ir stengiasi išaiškinti ryšių dvipusiškumą – lietuvių, veikiančius atskiroje šalyje ir atvirkščiai, daugiau medžiagos pavyko rasti ir apibendrinti apie užsieniečius Lietuvoje. Norint plačiau aptarti lietuvių veiklą konkrečioje šalyje, reikalingi detalesni tyrimai ir ypač archyvinės naujų šaltinių

paieškos. Autorinė tekstinė dalis baigiama pateikiamu naudotos literatūros ir šaltinių sąrašu.

Chrestomatinėje atskiros leidinio dalyje pateikiamos literatūros, reikšmingos Lietuvos ir konkrečios šalies dvišaliams santykiams atskleisti, ištraukos lietuvių kalba. Siekiant išsamiau atspindėti dvišalius tarpusavio ryšius, pasitelkiami įvairių žanrų kūriniai. Skaitytojai ras ir mokslinių tyrimų (istorikų ir kalbininkų) – straipsnių ir recenzijų – ištraukų, ir apžvalginio pobūdžio literatūrologų darbų fragmentų, ir grožinės literatūros kūrinių ištraukų. Tekstai pateikiami laikantis chronologinio principo. Atrinktų tekstų ištraukos susijusios su mokymo priemonės teorine medžiaga, ją iliustruoja.

SIUP leidinys yra naujoviškas ir netgi novatoriškas. Tokios priemonės, o ypač visos leidinių serijos, dar nebuvo pasirodę. Tiek atskirame leidinyje, tiek ir visoje serijoje pavyko surinkti ne tik jau žinomą ir skelbtą, bet taip pat ir visiškai naują, dar nepanaudotą šaltinių medžiagą. Todėl darbas su šaltiniais, publikuotais ir ne, su gausia istoriografija pareikalavo pirmiausiai nemažų laiko sąnaudų. Dėl to jo rengimas kiek užtruko. SIUP rengimo darbai (nuo koncepcijos iki galutinio 15 leidinių parengimo) truko nuo 2017 m. iki 2022 m. pradžios. Todėl prie kiekvieno atskiros leidinio nurodyta jo parengimo data, nes vėlesnė istoriografija jau nebuvo naudojama ir įtraukta. Rengiant SIUP leidinį, iškilo ne mažiau sudėtingos neištirtumo ir net tam tikra prasme metodologinės (pirmiausiai vertinimo) problemos. Daugelis klausimų yra dar nenušviesti, neištirti, todėl pateikti sintetinį vaizdą, operuoti tarpdisciplinine medžiaga, įveikti kalbos barjerus ir pan. prireikė nemažos kompetencijos. Ypač sudėtinga buvo rašyti apie ryšius su tokiomis šalimis, su kuriomis Lietuvos istorija buvo tiesiog ištisai persipynusi (Baltarusija, Rusija, Ukraina, Lenkija, iš dalies Švedija). Dėl šių priežasčių atskleisti atskirų šalių ryšiai su Lietuva chronologiškai apima nevienodą laiko tarpą. Kai kurios dalys apima laikotarpius nuo pirmų paminėjimų iki XIX a., kitos – nuo XIX a. iki XX a. pab.

Visgi didžiąją dalį darbų, kas buvo numatyta, pavyko įgyvendinti. Tuo džiaugdamasi, noriu padėkoti visiems SIUP rengėjams, tiek prie projekto dirbusiems tik jo pradžioje, tiek tiems, kurie „buvo iki galo“ ir parengė atskirus leidinius, visiems, atlikusiems tikrai didelį, ir noriu tikėti, būsimą naudingą darbą: Robertui Jurgaičiui, Žydronei Kolevinskienei, Rasai Leonavičiūtei Gecevičienei, Viktorijai Moščuk, Sigutei Radzevičienei, Aivui Ragauskui, Viliui Šadauskui, Dainiui Vaitiekūnui, taip pat projektą kuravusioms Agnei Balzaitei, Jurgitai Macijauskaitei-Bondai ir Jurgai Trimonytei-Bikelienei. Didelis ačiū SIUP recenzentams – Deimantui Karveliui ir Dainorai Pociūtei, leidinio kalba besirūpinusiai Onai Petrėnienei ir maketuotojai Aldonai Bagdonienei.

Garbiajam Skaitytojui pateikiamas SIUP leidinys yra tik pradėto darbo pradžia. Tikiuosi, kad darbai bus tęsiami ir ateityje sulauksime naujų apibendrinimų apie dar neaptartų šalių ir Lietuvos dvišalius ryšius.

SIUP koncepcijos autorė ir sudarytoja prof. dr. Raimonda Ragauskienė

Skaitmeninė integruoto ugdymo(si) priemonė (SIUP) „Lietuva pasaulyje – pasaulis Lietuvoje“ – tai tarpdisciplininė universali nesunkiai techniškai prieinama lituanistinio ugdymo(si) priemonė, pritaikyta Baltistikos centrų studentams ir dėstytojams, ir Lituanistinėms mokykloms. Tikimės, kad SIUP skatins empatišką domėjimąsi Lietuvos ir atskirų užsienio šalių istoriniais ir kultūriniais ryšiais, dabartine tautų, valstybių ir visuomenių tarpusavio sąveika ir bendradarbiavimu įvairiose politinio, ekonominio, sociokultūrinio gyvenimo srityse. Knyga pradėta rengti 2017 m. Lietuvos edukologijos universitete, nuo 2019 m. priemonės rengimas tęstas Vytauto Didžiojo universitete. Knygos rengimas ir leidyba finansuoti ES projekto „Užsienio baltistikos centrų ir Lietuvos mokslo ir studijų institucijų bendradarbiavimo skatinimas“ (Nr. 09.3.1-ESFA-V-709-01-0002)

LIETUVA PASAULYJE – PASAULIS LIETUVOJE

Skaitmeninė integruoto ugdymo(si) priemonė (SIUP)

Kalbos redaktorė – doc. dr. Ona Petrėnienė

Maketuotoja – Aldona Bagdonienė

Išleido

Vytauto Didžiojo universitetas
K. Donelaičio g. 58, LT-44248, Kaunas
www.vdu.lt | leidyba@vdu.lt